

Шкуратенко О.В., професор кафедри історії держави та права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

РОЗВІДКИ ЕТИМОЛОГІЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ СУБКУЛЬТУРИ

Розвиток незалежної демократичної держави на сучасному етапі реформування суспільства пов'язаний з певними труднощами в усіх сферах суспільного життя (політичного, економічного, соціального, культурного тощо). Однією з таких проблем є складний криміногенний стан в Україні, який у великій мірі пов'язаний із засиллям норм кримінальної субкультури. З кінця XX ст. в Україні значно погіршився криміногенний стан. З'явилися види злочинності, які раніше були маловідомі, зокрема: рекет, викрадення людей з метою отримання викупу, торгівля людьми; широкого розповсюдження набули злочини, пов'язані із так званими «важкими наркотиками», незаконним обігом вогнепальної зброї.

У цій ситуації надзвичайна популярність квазінорм кримінальної субкультури призвели до стану сильного криміногенного ураження суспільства. Ситуація стала ще напруженішою в зв'язку із складним політичним станом в країні.

Культура, насамперед, є проявом певного рівня розвитку людини, її світогляду, а сама людина як суб'єкт, носій культури формується в процесі культуротворчої діяльності. Культура загалом, правова культура та її антипод - псевдо правова антикультура або кримінальна субкультура не є константами, вони змінювались протягом історичних етапів розвитку суспільства, зміни форм правління та державного устрою.

Правова культура розвивалася у контексті загальної культури, яку можна зрозуміти лише через призму діяльності людини, народів, цивілізацій. Із розкриттям змісту буття людини, культура одночасно формує та розвиває саму цю сутність. Людина не народжується соціальною, а лише в процесі діяльності стає такою. Знання і виховання є не що інше як оволодіння культурою, а отже культура - це залучення людини до соціуму, суспільства, вважав Пітірім Сорокін.

Будь-який тип культури містить підкультури, які мають властиві суттєві відмінності. Така внутрішня неоднорідність і диференційованість культури пізнається через поняття «субкультура». Субкультура характеризується герметичністю, стійкістю і тривалістю, проте вона не намагається протистояти панівній культурі, сприяючи її еволюції. Науковець О.М. Костенко, зазначає, що метою в даному випадку є ведення антисуспільного і аморального, паразитичного способу життя за рахунок суспільства, небажання узгоджувати свої інтереси з інтересами суспільства, забезпечувати свої потреби коштом інших осіб. Широко використовується думка серед науковців, що подібні явища, які передають у спадок антисоціальні орієнтири, агресію, секуляризацію суспільних цінностей не можуть вважатися ні традиціями, ні звичаями.

А термін «кримінальна субкультура» повернувся у вітчизняну юридичну науку, відносно нещодавно, тому до неї

можна умовно прирівняти термін «асоціальна субкультура», «злочинні традиції», «антисоціальна орієнтація», «злочинна романтика». Вказані поняття не є тотожними до «кримінальної субкультури», але висвітлюють ті ж самі проблеми.

Найчіткіше простежується вплив кримінальної субкультури на загальновизнану культуру через засоби мас - медіа: газети, журнали, радіо-і телеканали, художні фільми. Створення привабливого образу супермена-злочинця є неприпустимим для засобів масової інформації.

Зокрема, О.М. Костенко висловлювався про необхідність розробки нової концепції, яку умовно можна зобразити як «культура + закон», оскільки без розвитку антикриміногенної культури ніякі політичні сили не здатні забезпечити прогресивний поступ українського суспільства. Погоджуємося з даною думкою професора, оскільки проблема поширення кримінальної субкультури є проблемою не лише соціальною чи правовою, але й культурологічною у значній мірі.

На теперішній час неупередженим явищем залишається кримінальне субкультурне середовище, в якому кримінальні угруповання не тільки існують, а й скоюють недопустимі агресивні дії - по відношенню до державних органів влади та управління республіки, проведення бойових дії на Сході України проти українських силових структур, застосовування жорстких методів залякування, катування та насильства по відношенню до мирного місцевого населення, членів ОБСЄ та журналістів.

Таким чином, обов'язковою компонентою сучасного суспільного розвитку держави є підвищення культурного рівня громадян (в тому числі й правової культури), який повинен призвести до зниження загального рівня злочинності та найнебезпечніших проявів криміногенного впливу з поширенням норм кримінальної субкультури.

На жаль, неможливо тепер вести мову про дієві спільні зусилля науковців у зазначеному розділі науки з Росією, яка проявила агресію, відкриту інформаційну війну, пряме озброєне втручання та анексії на території України. Російськими спецслужбами в інтересах розв'язання на Україні

спочатку масових заворушень, а згодом і військового конфлікту була використана величезна кількість кримінального субкультурного елементу двох країн. Неупереджене явище, десятиліття науковці спочатку двох радянських республік, а згодом країн, спільними зусиллями боролися проти протиправної культури та насильства яке несе в собі субкультурне злочинне середовище, задля того щоб одна з них використала зброю знань проти іншої, шляхом використання протиправних дій представників кримінального субкультурного світу.